

Kirjoittamisen työpaja: Eläinsadut

Avainsanat: alakoulu, alkuopetus, kirjoittamisen työpaja, S2, satu

Toteuttaja: Kaisa Wolde

Luokka-aste: 2. lk

Työpajassa aloitetaan oman eläinsadun kirjoittaminen 2. luokkalaisten S2-oppilaiden kanssa. Jakson aikana edetään sanatasolta virkkeiden tuottamiseen. Tekstilajina on satu. Aihepiirinä ovat eläinsadut, joista etsitään sopivia selkokieliä ja riittävän lyhyitä versioita. Eläinsatujen on hyvä olla helposti ymmärrettäviä ja pitää sisällään riittävän vähän hahmoja, esimerkiksi *Jänis ja kilpikonna*, *Maalaishiiri ja kaupunkilaishiiri* ja *Jänis ja pakkonen*. Näistä saduista on versioita eri aapisissa. Ryhmärenki.fi -sivustolla on työskentelyyn sopivia selkotekstejä ja tehtäviä (<https://ryhmarenki.fi/kettu-lentaa-selkoaineisto/>).

Työpajamallin hyviä puolia ovat kirjoittamisen hitauden arvostaminen ja se, että työskentelymalli mahdollistaa sekä työskentelytaitojen että identiteetin rakentumisen. Se on myös mainio mahdollisuus opetuksen eheyttämiseen ja aihekokonaisuuden rakentamiseen. Vaiheittaisen ohjaamisen avulla jokaisella tunnilla voi saada aikaan valmiin vaiheen ja oppilaille syntyy onnistumisen kokemuksia.

1. tunti: Kirjoittamisen työpaja alkuun

Kirjoittamisen aloittaminen edellyttää oppilailta joidenkin eläinsatujen tuntemusta. Tutustutaan muutamiin eläinsatuihin lukemalla ja keskustelemalla ennen kirjoittamisen aloittamista. Luokkaan laitetaan näkyville tuttuihin satuihin liittyviä kuvia tai kuvakirjoja virikkeiksi ja mieleen palauttamisen tueksi. Oppilaat pyytävät vanhempiaan kertomaan tai lukemaan heille jonkun eläinsadun kotona.

Eläinsadut ovat tyypillisiä myös muissa kuin suomalaisessa kansanperinteessä. On tärkeää, että oppilaat saavat kertoa tuntemiaan eläinsatuja, joita heille on kerrottu tai luettu omalla äidinkielellä. S2-oppilaat jakavat usein mielellään kotiensa kulttuuria. Satuihin liittyvien universaalien piirteiden huomaaminen luo kulttuurien välistä yhteyttä.

1. Jaetaan mielipiteitä saduista liikkumalla luokassa opettajan esittämien väitteiden mukaan (samaa mieltä - eri mieltä).
2. Harjoitellaan sadun aloittamista valmiiden sanakorttien avulla (esim. <https://papunet.net/materiaalia/kuvapankki>). Tarkoituksena on luoda tunne siitä, että

kaikki osaavat kertoa lyhyen sadun. Sanakorteista valitaan 1) kuvaileva sana, 2) hahmot ja 3) tapahtuma. Näistä syntyy sadun alku, esim. Kiltti kana ja pikkuinen hiiri jäivät kiinni ansaan. Samalla harjoitellaan yksinkertaisen virkkeen kirjoittamista ja kiinnitetään huomiota isoon alkukirjaimen ja pisteeseen. Keksitään sadulle jatkoa kertomalla.

3. Opettaja esittelee työpajan vaiheita ja kokonaisuutta, jotta oppilaat voivat aloittaa oman sadun ideoimisen. Lopputuotoksena voisi olla oma kuvitettu satukirja tai posterisarjakuva. Oppilaat saavat itse valita, kumpaa lähtevät toteuttamaan. Oman satukirjan voi esitellä omassa luokassa tai antaa lahjaksi. Postereita voi laittaa esille koulun seinälle.

2. tunti: Mentoritekstin käsittely

Tarkoituksena on tutustua erilaisiin hahmoihin ja harjoitella oman satuhahmon kuvailua.

1. Teksteinä käytetään selkokieliä kuvitettuja eläinsatuja, joita löytyy e-kirjoina Papunetistä (<http://papunet.net/pelit/tietoa-ja-tarinoita>). Sopivia satuja ovat *Kettu ja jänis*, *Miten karhu menetti häntänsä*, *Jänis ja kilpikonna* ja *Kettu ja korppi*.
2. Katsellaan ja kuunnellaan satuja e-kirjoista. Palataan niihin kohtiin, joissa eläimiä kuvaillaan, esimerkiksi “Eräänä päivänä jänis tapansa mukaan kehui, miten nopea juoksija se oli.” Pohditaan, minkälaisia eläimet ovat toimintansa perusteella. Esimerkiksi kettu toimii viekkaasti ja johdattelee toiset eläimet, kuten karhun ja korpin, ongelmiin. Jänis nauraa toisille, mutta joutuukin lopussa nolostumaan.
3. Oppilaat valitsevat omiin satuihinsa yhden eläinhahmon ja miettivät, millaisena haluavat eläimen esitellä (ulkonäkö, luonne, taidot). Oppilaat tekevät hahmostaan käsitekartan, jossa on hahmon kuva ja kirjoitettuja ominaisuuksia.

Tekstin suunnittelun työvaiheita

Tarkoituksena on käsitellä sadun rakennetta (alku, keskikohta, lopetus) ja ideoida sadun juoni. Apuvälineenä käytetään sarjakuvapiirtämistä. Oppilaat ovat jo tutustuneet eri tavoin kuvitettuihin eläinsatuihin, joita voidaan käyttää esimerkkeinä kuvilla kertomisesta.

Oppilaat luonnostelevat oman satunsa neljän ruudun sarjakuvaksi, joista voidaan tehdä posterit tai kirjanen. Myös ne, jotka haluavat tehdä sadustaan kirjan voivat aloittaa työskentelynsä samalle pohjalle. Sarjakuvapohja ja taitteluohje monistettavalle kirjalle löytyvät täältä:

<https://www.worldcomics.fi/index.php/downloads/>

Piirtämisen yhteydessä harjoitellaan suullista kertomista ja opettaja voi ohjata suunnittelua tarkentavilla kysymyksillä. Työskentely jatkuu kuvatekstien eli sadun kirjoittamisella.

Palautteen antaminen

Liitteenä Kaisan laatimat tarkistuslistat (LIITTEET 1, 2 ja 3).

Kuuntelen tarkasti

Satu on minulle tuttu.

Sadussa oli eläimiä: _____

Sadussa oli ongelma.

Sadussa oli opetus.

Kuuntelen tarkasti

Satu on minulle tuttu.

Sadussa oli eläimiä: _____

Sadussa oli ongelma.

Sadussa oli opetus.

Kuuntelen tarkasti

Satu on minulle tuttu.

Sadussa oli eläimiä: _____

Sadussa oli ongelma.

Sadussa oli opetus.

LIITE 2

 Kirjoittajan muistilista

| sot alkukirjaimet

 Sanavälit

.?! Lopetusmerkit

 Kirjoittajan muistilista

| sot alkukirjaimet

 Sanavälit

.?! Lopetusmerkit

 Kirjoittajan muistilista

| sot alkukirjaimet

 Sanavälit

.?! Lopetusmerkit

LIITE 3

Sadun kirjoittaja: _____

Sadun nimi: _____

		Kyllä	En vielä	En
	Keksin satuuni eläinhahmon.			
	Suunnittelin satuuni aloituksen, keskikohdan ja lopetuksen.			
	Piirsin satuuni selkeät kuvat, joista satua on helppo lukea.			
	Käytin kirjoittaessani kirjoittajan muistilistaa.			
	Keksin sadulleni sopivan nimen.			

Sadun kirjoittaja: _____

Sadun nimi: _____

		Kyllä	En vielä	En
	Keksin satuuni eläinhahmon.			
	Suunnittelin satuuni aloituksen, keskikohdan ja lopetuksen.			
	Piirsin satuuni selkeät kuvat, joista satua on helppo lukea.			
	Käytin kirjoittaessani kirjoittajan muistilistaa.			
	Keksin sadulleni sopivan nimen.			

[HYPLUS.HELSENKI.FI](https://hyplus.helsinki.fi)

